

יוסף ואחיו תהליך של אחווה

המכירה גורמיה ותוצאותיה:

בראשית רבה: "ועשה לו כתנת פסים" - ריש לקיש אמר בשם ר' אלעזר בן עזריה: **צריך אדם שלא לשנות בין בניו, שעל ידי כתנת פסים שעשה אבינו יעקב ליוסף" וישנאו אותו" וגו'.**

רש"י: את דבתם רעה - כל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה היה מגיד לאביו. שהיו אוכלין אבר מן החי, ומזלזלין בבני השפחות לקרותן עבדים, וחשודים על העריות. **ובשלשתן לקה.**

ר' מנא אומר: במכירת יוסף לקו השבטים **ולא נתכפר להם עוונם עד שמתו.** ועליהם הכתוב אומר 'אם יכופר העון הזה לכם עד תמותו' (מדרש תנחומא וישב, סימן ב).

ספורנו (ל"ז, יח):

איך נועדו לב יחדו להרג את אחיהם או למכרו, ולא נחמו על הרעה!
"ויתנבלו אתו להמיתו" - ... אמר שחשבו את יוסף בלבם נוכל להמית, ושבא אליהם לא לדרש שלום, אלא למצא עליהם עלילה או להחטיאם, כדי שיקללם אביהם או יענישם האל יתברך, וישאר הוא לבדו 'ברוך מבנים'...
 והנה הגיד הכתוב **פי צירו בלבם וחשבו את יוסף לנוכל ומתנפש בנפשם להמיתם בעולם הזה, או בעולם הבא או בשניהם,** והתורה אמרה 'הבא להרגך השכם להרגו' (בבלי סנהדרין ע"ב ע"א).

"ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת אחיו" (ל"ח, א)

רש"י: ויהי בעת ההיא – למה נסמכה פרשה זו לכאן, והפסיק בפרשתו של יוסף, ללמד שהורידוהו אחיו מגדולתו כשראו בצרת אביהם. אמרו אתה אמרת למוכרו אילו אמרת להשיבו היינו שומעים לך.
חזקוני: וירד יהודה מאת אחיו. הלך לו, שלא היה יכול לסבול צערו של אביו.

מהי כוונת האחים בירידתם למצרים?

מ"ב, ג: וירדו אחי יוסף עשרה לשבר בר ממצרים:

רש"י (מ"ב, ג): "וירדו אחי יוסף" – ולא כתב וירדו בני יעקב, מלמד שהיו מתחרטים במכירתו ונתנו לבם להתנהג עמו באחווה ולפדותו בכל ממון שיפסקו עליהם.

מדוע מתנכר יוסף לאחיו?

ר' יצחק עראמה (שער ל'):

נראה שכוונת יוסף הייתה **לבדוק אותם, אם היו עדיין בשנאתם אותו, או אם נחמו ממעשיהם.** והוא לא ראה שתתכן לו זה אם לא בשייבתם על דבר אחיו בן אמו, לראות מה יעשו כשיראו אותו בצער או בסכנה, ולזה מיד חשב עלילת הגביע, אלא שלא היה שם בנימין, והוצרך להתעולל עלילות ולגלגל ביאתם.

איש אל אחיו

"ויאמרו **איש אל אחיו** הנה בעל החלמות הלזה בא ועתה לכו ונתהרגו" (ל"ז, יט-כ)

"ויאמרו **איש אל אחיו** אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת" (מ"ב, כא)

"וַיִּצְא לָבָם וַיִּתְּרָדוּ **איש אל אחיו** לאמר מה זאת עשה אליהם לנו" (מ"ב, כח)

בכי

מ"ב

(כא) ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת: (כב) ויען ראובן אתם לאמר הלוא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם וגם דמו הנה נדרש: (כג) והם לא ידעו כי שמע יוסף כי המליץ בינתם: (כד) ויסב מעליהם ויבך וישב אלהם וידבר אֲלֵהֶם ויִסַּח מֵאֲתָם אֵת שְׁמֵעוֹן וַיֹּאסֶר אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם:

מ"ג

(כח) ויאמרו שלום לעבדך לאבינו עודנו חי ויקדו וישתחוו: (כט) וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו ויאמר הִזֶּה אֲחִיכֶם הַקָּטָן אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם אֵלַי וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יַחְנֹךְ בְּנִי: (ל) וימהר יוסף כי נכמרו רחמיו אל אחיו ויבקש **לבבות** ויבא החדרה ויבך שָׁמָּה:

מ"ד - מ"ה

(לג) ועתה ישב נא עבדך תחת הנער עבד לאדני והנער יעל עם אחיו: (לד) ... פן אראה ברע אשר ימצא את אבי: (א) ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ... (ב) ויתן את קלו **בבכי** וישמעו מצרים וישמע בית פרעה:

...

(יד) ויפל על צווארי בנימין אחיו ויבך

ובנימין בכה על צוואריו:

(טו) וינשק לכל אחיו ויבך עליהם

ואחרי כן דברו אחיו אתו:

התיקון!

יוסף	בנימין
יוסף הורד מצרימה כעבד	בנימין הורד מצרימה עם חשש גדול לגורלו
האחים גזרו דין מוות על יוסף	האחים קבעו שמי שהגביע בידו יומת
יהודה שכנעם לשנות את דינו לעבדות	יוסף המתיק את דינו לעבדות
יוסף מכונה "בן זקונים"	בנימין מכונה "ילד זקונים"
"וימאן להתנחם ויאמר כי ארד אל בני אבל שאלה ויבך אתו אביו"	"וילאמר לא ירד בני עמכם כי אחיו מת והוא לבדו נשאר ויקראהו אסון ... והורדתם את שיבתי בנגון שאלה"
"וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם... ויוספו עוד שָׂנֵא אתו... ויוספו עוד שָׂנֵא אתו על חלמתיו ועל דבריו... ויקנאו בו אחיו..."	"כי עבדך ערב את הנער ... ועתה ישב נא עבדך תחת הנער עבד לאדני והנער יעל עם אחיו"

רמב"ם הלכות תשובה פרק ב' הלכה א'

איזו היא **תשובה גמורה**? זה שבא לידו דבר שעבר בו, ואפשר בידו לעשות, ופירש ולא עשה מפני התשובה, לא מיראה ולא מכשלון כוח.

"והיו הכרבים פְּרָשִׁי כַנְפֵיכֶם לַמַּעְלָה סִכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפְרֹת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אַחִיו" (שמות כ"ה, כ)

"יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל" (רות ד', יא)